

[Finansministeren.]

hurtige økonomiske vækst og af den stærke politiske interesse for at få løst en række vigtige samfundsopgaver; der har fra praktisk talt alle sider været tilslutning til at gennemføre en udbygning af de offentlige ydelser vedrørende uddannelse, forsorg, sundhedsvæsen, kulturopgaver, transport og kommunikation, kraftforsyning osv.

Nu bagefter er det i lyset af den stedfundne udvikling let at se, at vi i 1960'erne gik for optimistisk og ukritisk til værks. Vel ikke mindst under indtryk af produktionsfremgangen og velstandsstigningen traf vi en række beslutninger — bl. a. i form af ny lovgivning — som ikke blot bragte befolkningen en række goder, men som samtidig fik de offentlige budgetter til at svulme op på en måde, som indebar et voksende pres på den samlede økonomi og derved øgede uligevægten over for udlandet.

De tal, der nu foreligger, viser, at de samlede offentlige udgifter i 1960'erne steg med gennemsnitlig 17 pct. om året, medens den samlede produktionsværdi kun steg med godt 10 pct. Modstykket hertil måtte blive en voldsom stigning i skatter og afgifter, og vi er nu nået dertil, at i alt tæt ved 50 pct. af de samlede indtægter passerer gennem de offentlige kasser.

Forståelsen for, at denne udvikling ikke kan gå videre i samme spor, har fæstnet sig mere og mere i de senere år. Den nuværende regering har, siden den trådte til, gjort det til en hovedopgave at prøve på at få den offentlige udgiftspolitik indpasset i rammer, der var afstemt efter de samfundsøkonomiske muligheder.

Disse bestræbelser har indtil nu kun delvis båret frugt. Det skyldes flere grunde, som jeg kun kort skal berøre. En af grundene er den træghed, der er i hele styringen af de offentlige aktiviteter; en kursændring forudsætter en revision af store dele af det bestående system af love. En anden årsag er den stærkt decentraliserede beslutningsproces og mangelen på koordineret planlægning af de offentlige dispositioner. En tredje

er den bundethed af traditionelle opfattelser, som — det indrømmer jeg gerne — vi alle ligger under for, og som jo også præger de mange og meget stærke interesseorganisationers holdning.

Der er i denne regerings tid truffet en række beslutninger om at dæmpe udgiftstigningerne og holde igen på væksten i det offentliges personaleforbrug. Resultaterne heraf kan efterhånden også aflæses af de regnskabsoplysninger, der foreligger. Bestræbelserne har dog været præget af, at vi til at begynde med især tog fat dér, hvor det var lettest at opnå hurtige resultater, nemlig de forskellige statsinstitutioners anlægs- og driftsbudgetter — eller sagt på en anden måde: de udgifter, der styres over statsbudgettets bevillinger. Derimod er det kun i beskeden omfang lykkedes at få drejet udviklingen med hensyn til de lovbundne udgifter og de kommunestyrede udgifter.

Formanden: Jeg havde håbet, det skulle være unødvendigt at bede medlemmerne dæmpe deres indbyrdes samtaler, specielt i siderummene.

Finansministeren (Ninn-Hansen): Jeg skal dog ikke undlade at pege på, at de store reformer, der er gennemført vedrørende byrdefordelingen mellem staten og kommunerne, også må ses som vigtige led i bestræbelserne på at ændre det totale udgiftsforløb — men de vil i mange tilfælde først give resultater på længere sigt. For så vidt angår de meget store udgiftsposter, der vedrører vore veje, synes der dog allerede at tegne sig betydelige besparelser som resultat af de gennemførte reformer.

Et samlet overblik over alle de udgiftspolitiske problemstillinger har vi først fået med perspektivplanredegørelsen, der blev fremlagt i dette forår. Denne redegørelse var resultatet af et arbejde, som regeringen satte i gang allerede i efteråret 1968, men som nødvendigvis måtte være meget tidkrævende, fordi det var første gang, der gennemførtes en sådan samlet kortlægning.